

Normalizacija

I, II i III Normalna forma

Prva normalna forma

Šta se dešava kada je podatak smešten na više od jednog mesta u bazi podataka?

Šta ako neko promeni informaciju na jednom mestu ali ne i na ostalim?

Kako ćete znati koja informacija je tačna?

Normalizacija je proces koji rešava ovakve probleme.

Vaš cilj kao dizajnera baze podataka je da „skladištite podatke na **jednom** mestu i **najboljem** mestu“.

Praćenje pravila normalizacije pomaže vam da postignete taj cilj.

- Naizgled dobro formirana NARUDŽBENICA

<u>Sifra kupca</u>	Ime	Lokacija	Telefon	<u>Šifra artikla</u>	Naziv	Cena	Količina

- Ipak loša – nije normalizovana

<u>Sifra kupca</u>	Ime	Lokacija	Telefon	<u>Šifra artikla</u>	Naziv	Cena	Količina
K1	LEONA	Novi Sad	024-455-44	A1	Penkala	120 din	200
K1	LEONA	Novi Sad	024-455-44	A2	Spajalice	50 din	1000
K2	ZORA	Čačak	032-345-67	A1	Penkala	120 din	85
K3	GALEB	Beograd	011-234-345	A3	Mastilo	350 din	800
...	...	...	...	...	...	...	...
K1	LEONA	Novi Sad	024-455-44	A3	Mastilo	350 din	20

Redundancija $\Rightarrow$ Anomalije podataka

1. ***Anomalija ažuriranja.***
2. ***Anomalija dodavanja.***
3. ***Anomalija brisanja***

najviše

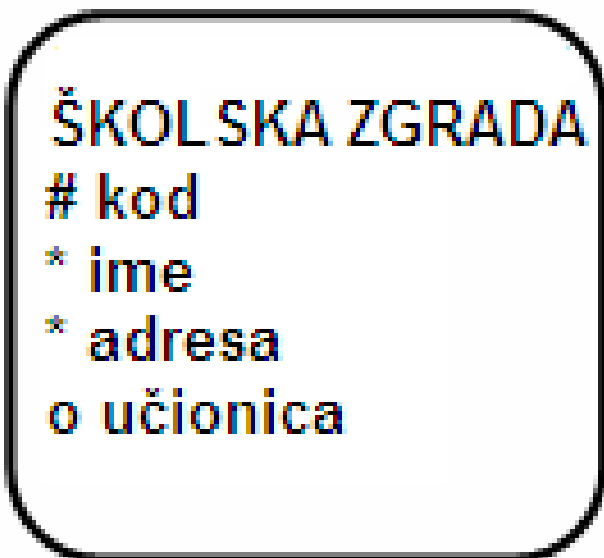
<u>Sifra kupca</u>	Ime	Lokacija	Telefon	<u>Šifra artikla</u>	Naziv	Cena	Količina
K1	LEONA	Novi Sad	024-455-44	A1	Penkala	120 din	200
K1	LEONA	Novi Sad	024-455-44	A2	Spajalice	50 din	1000
K2	ZORA	Đaèak	032-345-67	A1	Penkala	120 din	85
K3	GALEB	Beograd	011-234-345	A3	Mastilo	350 din	800
. . .	. . .	. . .	. . .	. . .	. . .	. . .	. . .
K1	LEONA	Novi Sad	024-455-44	A3	Mastilo	350 din	20

Prva Normalna Forma (1NF)

Prva Normalna Forma zahteva da **nema viševrednosnih** atributa.

Da biste proverili da li je zadovoljena 1NF, potvrdite da svaki atribut ima **samo jednu** vrednost za svaku **instancu** entiteta.

Prva Normalna Forma (1NF)

Atribut učionica će imati **više** vrednosti za jednu školsku zgradu.

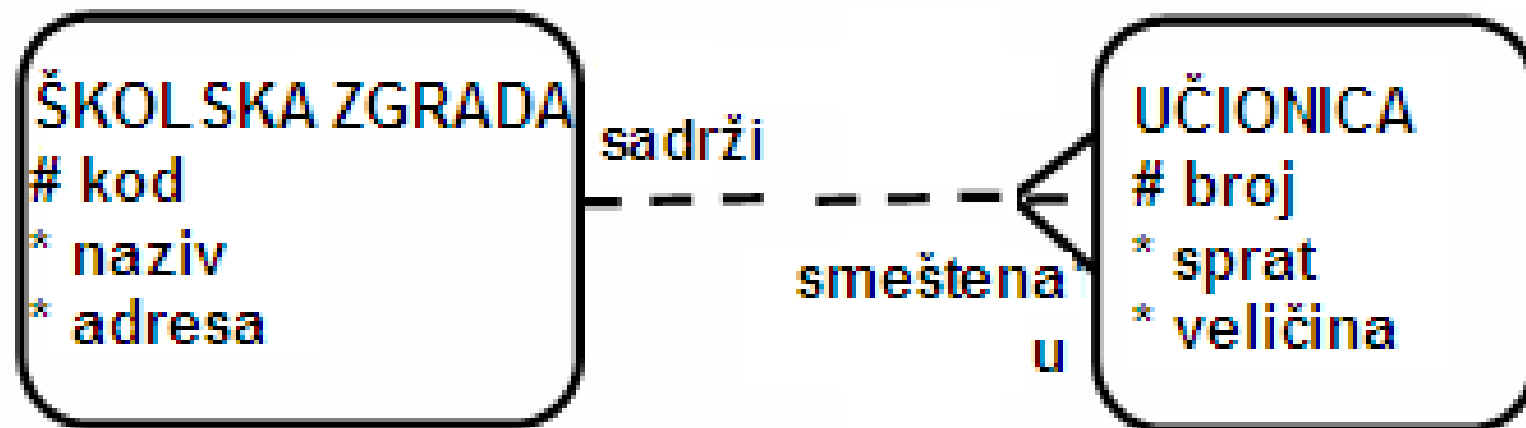
Ovaj entitet **nije** u Prvoj Normalnoj Formi

Postoji mnogo učionica u zgradi škole, dakle to je atribut koji se **ponavlja**.

Ovo je narušavanje 1NF.

Ako atribut ima vrednosti koje su višestruke, napravite **novi entitet** i povežite ga sa početnim entitetom pomoću veze više prema jedan (M:1).

Prva Normalna Forma (1NF)

UČIONICA je sada poseban entitet. Svi atributi imaju **samo jednu** vrednost u instanci.

Oba entiteta su **u** prvoj normalnoj formi.

NARUŠAVANJE 1NF

PRIMERI

U sledećih nekoliko zadataka proučite entitete i proverite da li su u prvoj normalnoj formi.

NARUŠAVANJE 1NF

PRIMER 1

Na slici je prikazan entitet KLIJENT sa atributima broj, ime, prezime i događaj koji je vezan za klijenta

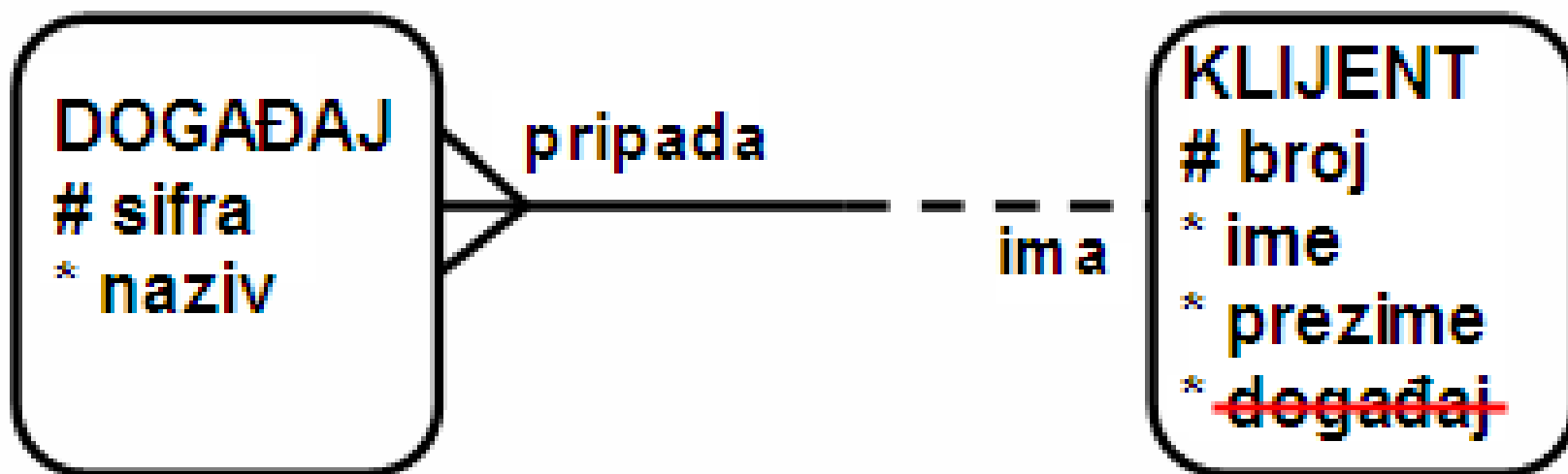
Atribut događaj narušava prvu normalnu formu jer za jednog klijenta može biti vezano više događaja.

Iz tog razloga ...

NARUŠAVANJE 1NF

REŠENJE PRIMERA 1

... atribut događaj postaje entitet DOGAĐAJ koji je povezan sa KLIJENTOM preko veze tipa M:1.

NARUŠAVANJE 1NF

PRIMER 2

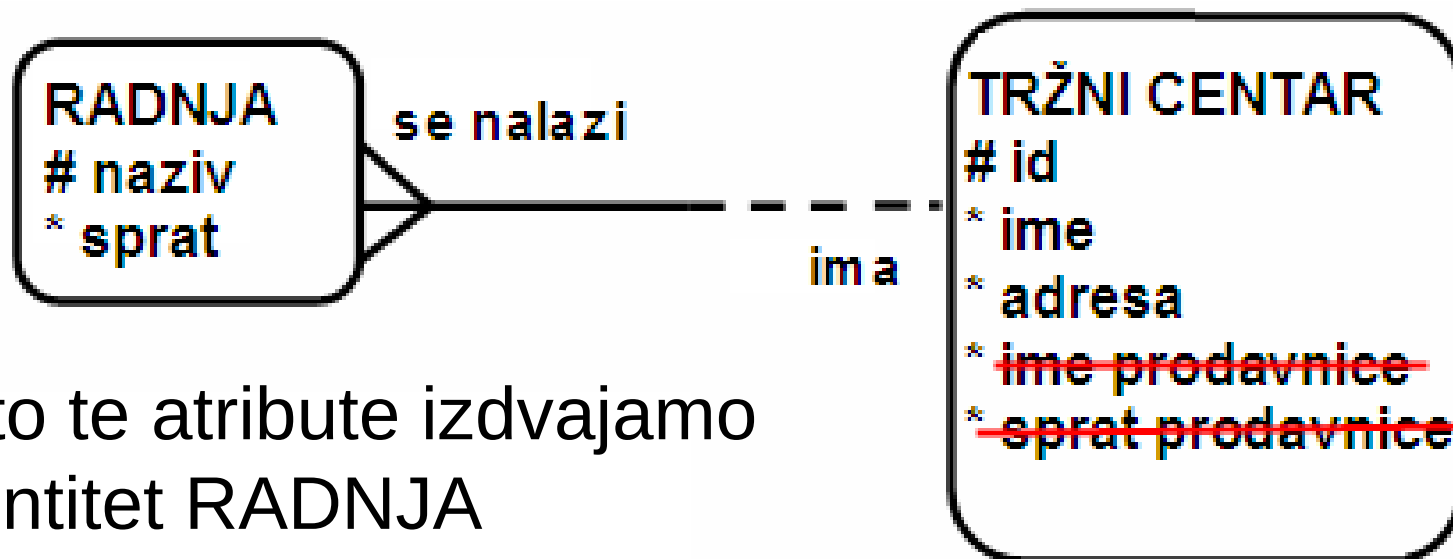
Na slici je prikazan entitet TRŽNI CENTAR sa atributima id, ime, adresa, ime prodavnice i sprat na kome se prodavnica nalazi.

TRŽNI CENTAR
id
* ime
* adresa
* ime prodavnice
* sprat prodavnice

NARUŠAVANJE 1NF

REŠENJE PRIMERA 2

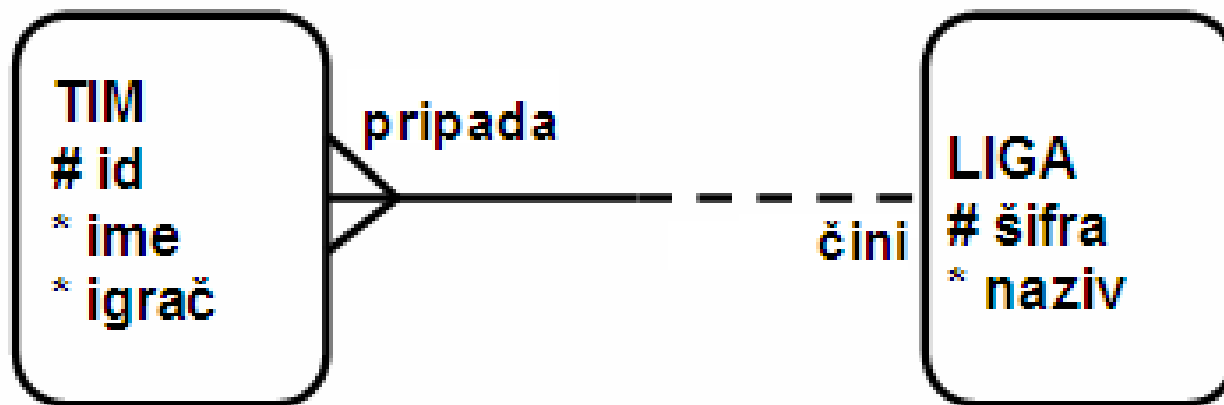
Atributi ime prodavnice i sprat prodavnice narušavaju 1NF jer u jednom TRŽNOM CENTRU može biti više prodavnica i spratova pa vrednosti ovih atributa ne bi bile atomske (jednoznačne).

NARUŠAVANJE 1NF

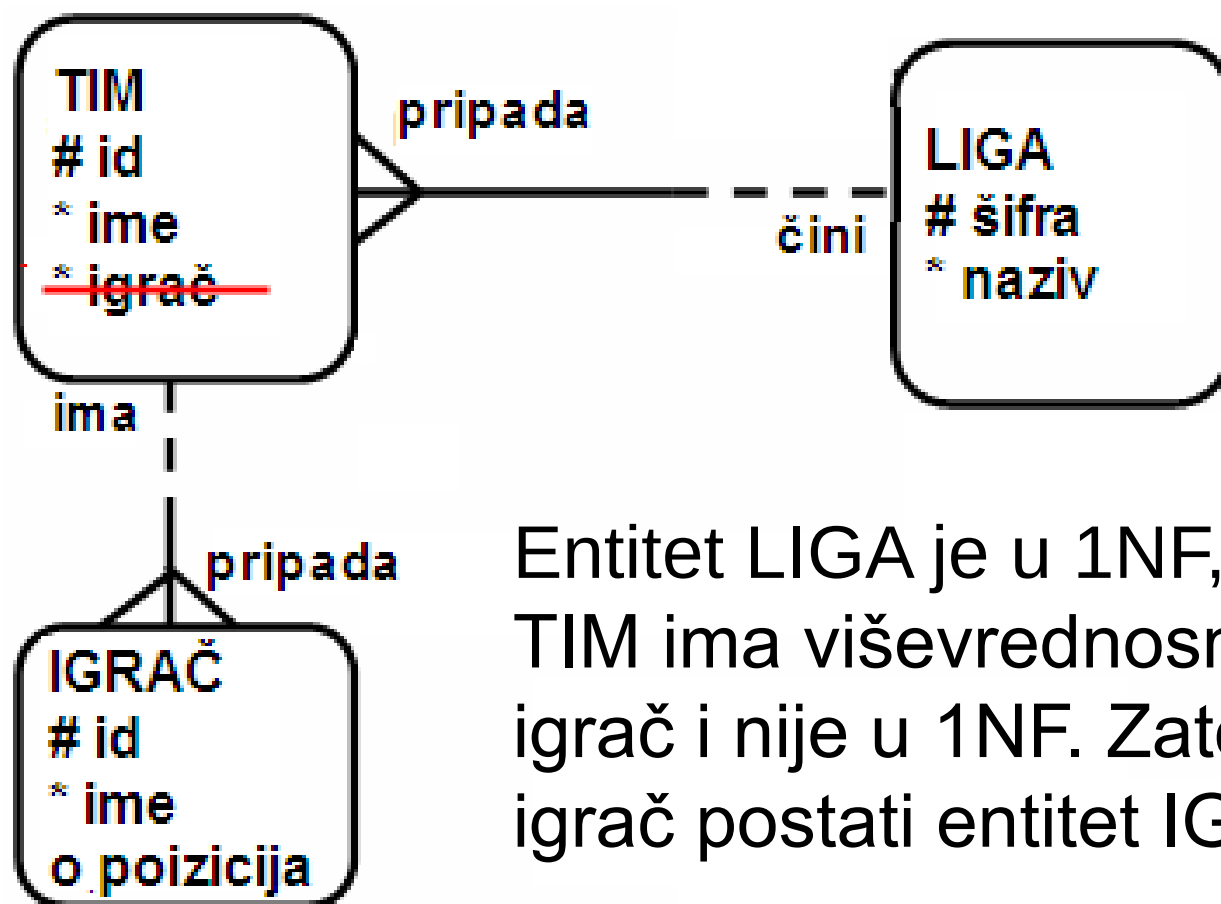
PRIMER 3

Na slici je prikazan ER dijagram koji se sastoji iz dva entiteta, TIM i LIGA.

NARUŠAVANJE 1NF

REŠENJE PRIMERA 3

Entitet LIGA je u 1NF, dok entitet TIM ima viševrednosni atribut igrač i nije u 1NF. Zato će atribut igrač postati entitet IGRAČ.

Druga Normalna Forma

Šta ću naučiti?

Naučićete da:

- **Definišete** pravilo druge normalne forme u procesu normalizacije
- **Ispitate** nenormalizovane entitete i utvrdite koje pravilo (ili pravila) normalizacije su narušena
- **Primenite** pravilo druge normalne forme i tako otklonite narušavanje normalizacije u modelu

Proučite entitet DOBAVLJAČ.
UID je kombinacija broja dobavljača i broja proizvoda.
A šta je sa atributom “ime dobavljača”? Ako jedan dobavljač dostavlja 5 različitih proizvoda, šta se dešava kad dobavljač promeni ime?

Ime se mora promeniti na 5 različitih instanci entiteta. Šta ako neke instance ažuriramo, a druge ne? Koja bi bila tačna vrednost za ime dobavljača?

DOBAVLJAČ

# broj dobavljača	}	U D
# broj proizvoda		
* cena		
* <u>ime dobavljača</u>		

Druga normalna forma zahteva

- da je zadovoljena prva normalna forma
- da svaki atribut koji nije jedinstveni identifikator zavisi od **celog** jedinstvenog identifikatora.

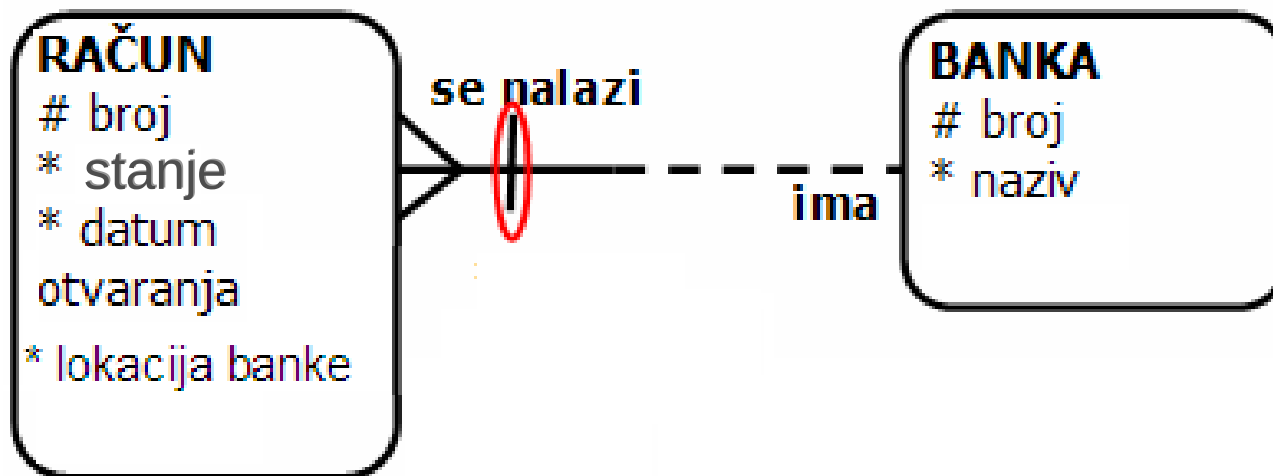
To znači da svi atributi koji **nisu deo** jedinstvenog identifikatora **moraju zavisiti od celog UID**. To se posebno odnosi na entitete koji imaju UID koji se sastoji od više atributa ili kombinacije atributa i veze (veza). To se zove **potpuna funkcionalna zavisnost** od jedinstvenog identifikatora.

Dakle, druga normalna forma **zahteva** potpunu funkcionalnu zavisnost od jedinstvenog identifikatora.

RAČUN

- # broj
- * stanje
- * datum
otvaranja
- * lokacija banke

Da li je ovim modelom obuhvaćeno dovoljno informacija o nečijem računu u banci?

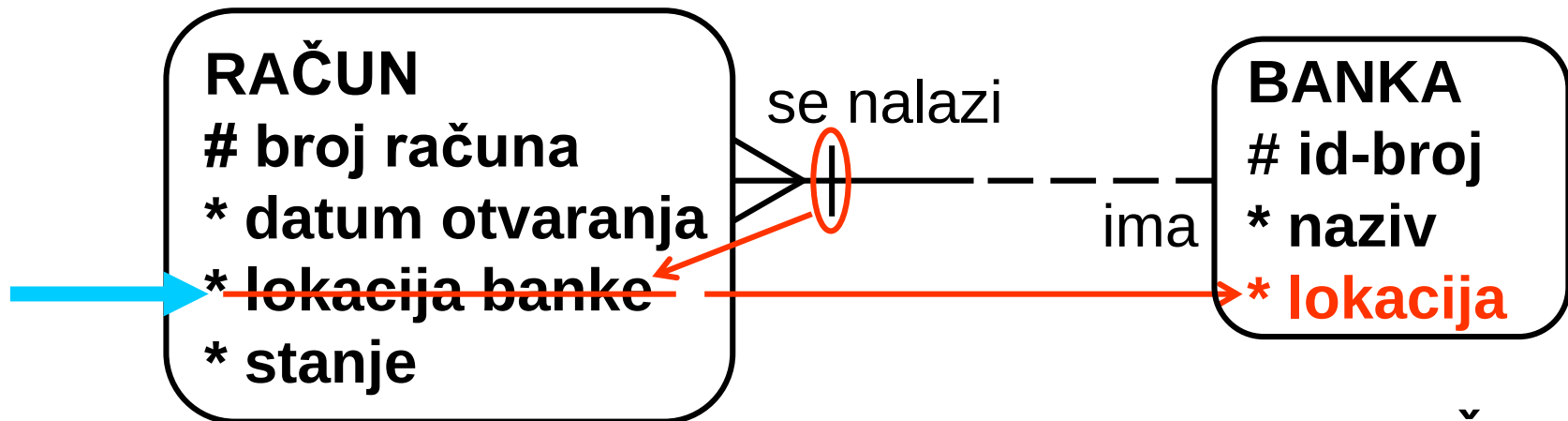

Isti brojevi RAČUNa postoje u različitim BANKAma pa i je **veza** deo jedinstvenog identifikatora.

To je prikazano **crticom** na vezi
(barirana veza).

U ovom ER dijagramu, atribut **lokacija banke** je na pogrešnom mestu.

On zavisi **SAMO** od banke.

Ovo je **narušavanje** druge normalne forme. Šta bi se desilo ako bi se lokacija banke promenila?

Svi računi u banci bi morali da budu promenjeni.

⇒ Lokacija banke nije modelovana na pravom mestu

→ Mesto atributa **lokacija** je u entitetu **BANKA**

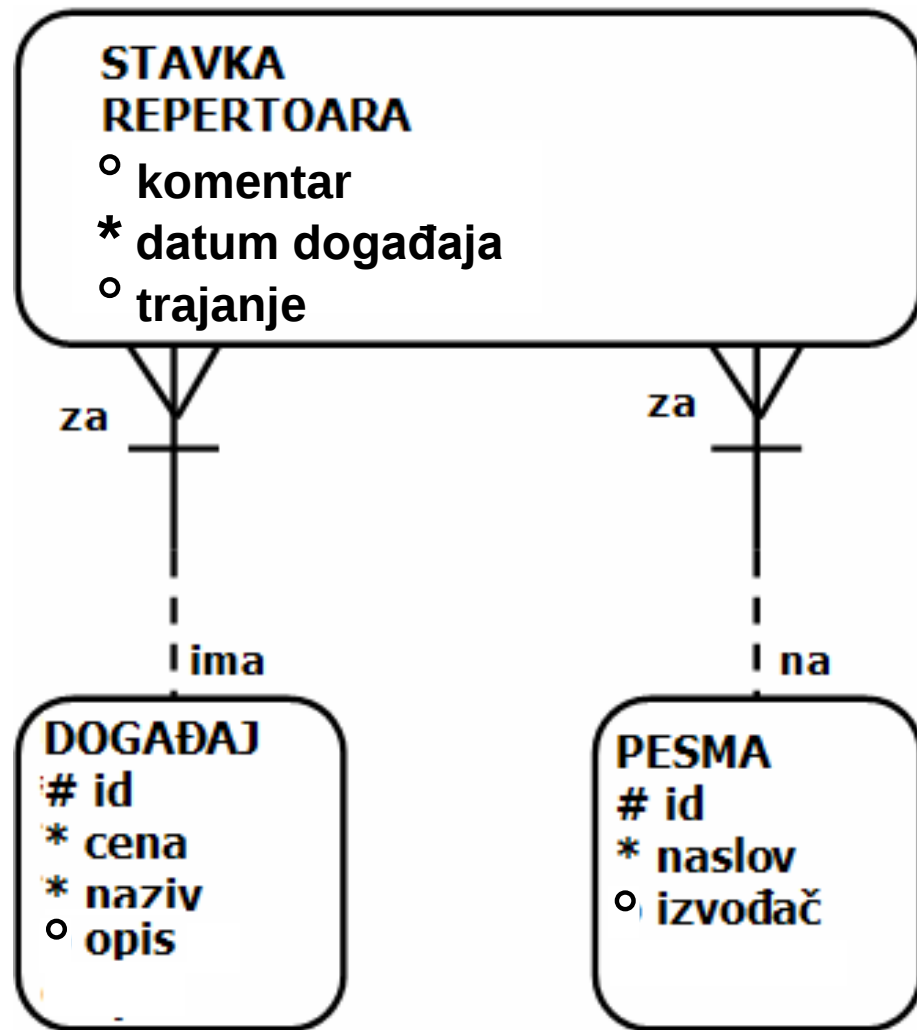
Za svaki događaj, DJ je odgovoran za pripremanje kolekcije pesama koja će biti izvedena na tom događaju. Svaka pesma može biti puštena na više od jednog događaja, i na svakom događaju će biti pušteno više od jedne pesme. Da pogledamo kako DJ priprema repertoar.

Druga Normalna Forma

Pogledajmo ovaj ER-dijagram DJ-posla. Šta nije u redu sa njim?

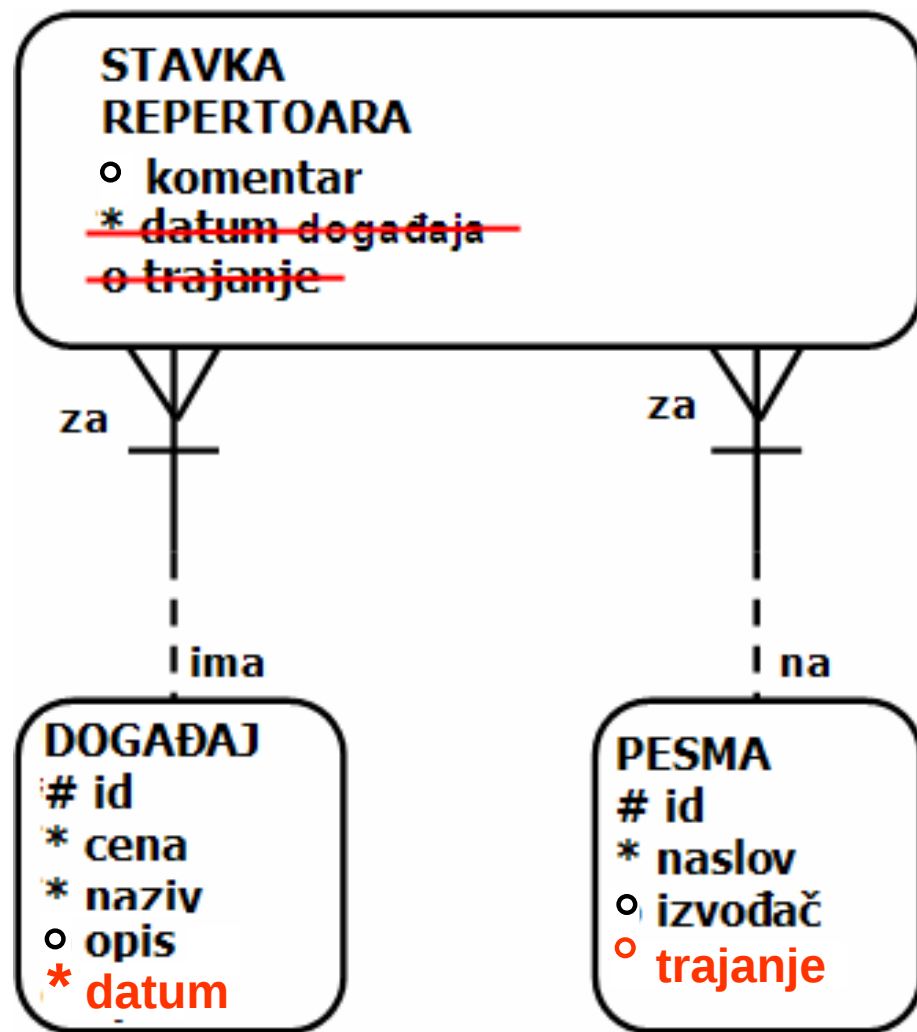
Atributi **vreme trajanja** i **datum događaja** su na pogrešnom mestu. Vreme trajanja zavisi **jedino** od pesme, a datum događaja zavisi **samo** od događaja.

Ovo je **narušavanje** druge normalne forme (II NF).

Model ćemo
normalizovati
izmeštanjem atributa
koji narušavaju II NF.

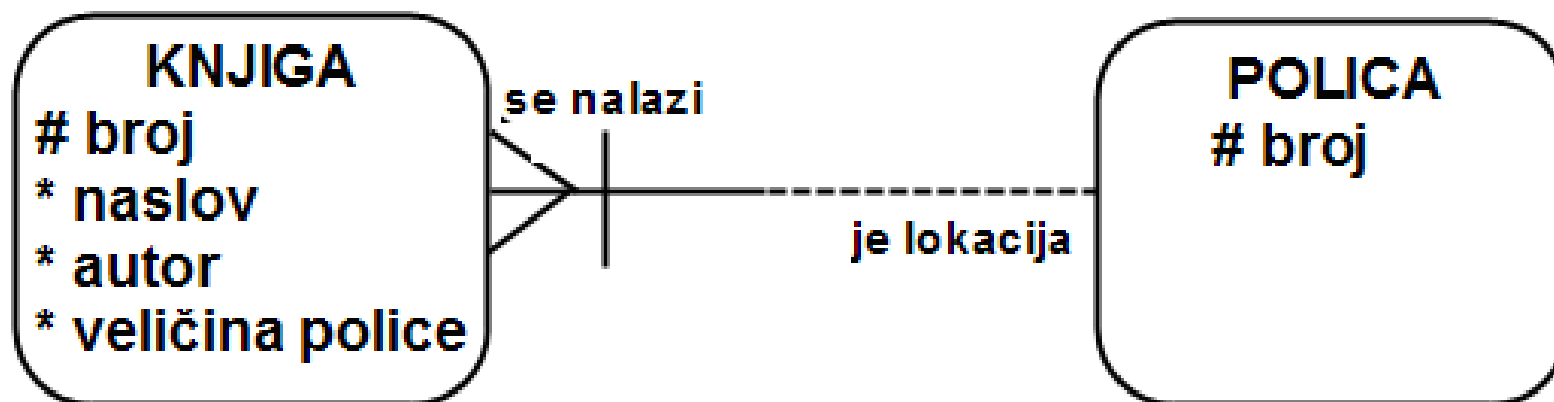
Izmeštanjem atributa
datum u entitet
DOGAĐAJ i atributa
trajanje u entitet
PESMA preveli smo
model u drugu
normalnu formu.

NARUŠAVANJE 2NF

PRIMER

Identifikator knjige u biblioteci uključuje i lokaciju police. Da li ovaj ER dijagram zadovoljava pravilo Druge Normalne Forme? Ako uočite narušavanje, ispravite ga.

NARUŠAVANJE 2NF REŠENJE RIMERA

Nacrtani ER dijagram ne zadovoljava pravilo Druge Normalne Forme jer atribut veličina police na zavisi od celog UID već samo od barirane veze. Zbog toga je potrebno atribut veličina police premestiti u entitet POLICA. Rešenje je prikazano sa ovom slici:

Primer:

Model podataka o studentima celog univerziteta

STUDENT

šifra fakulteta

godina upisa

broj upisa

* ime

* prezime

* datum rođenja

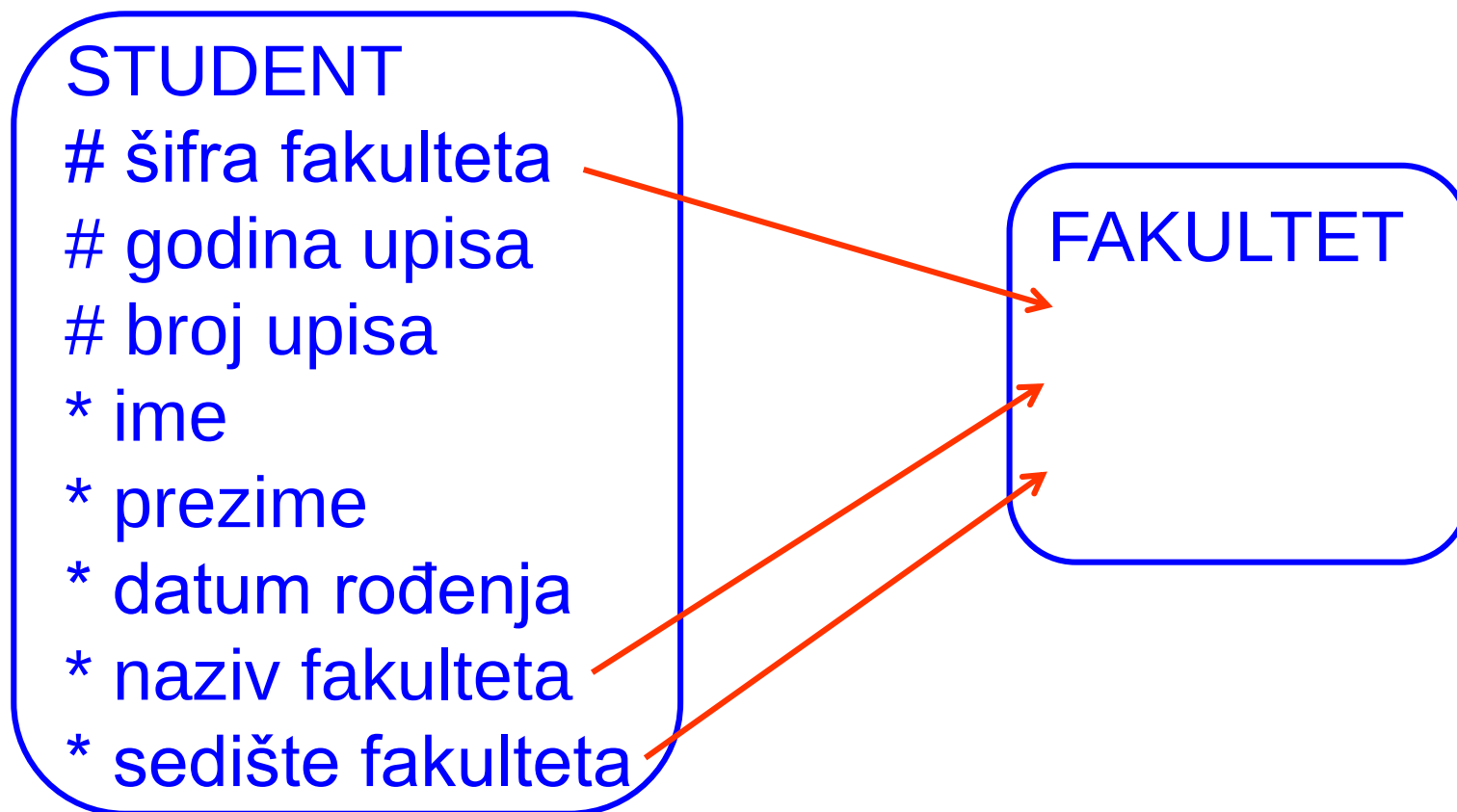
* naziv fakulteta

* sedište fakulteta

! Narušena
druga
normalna
forma

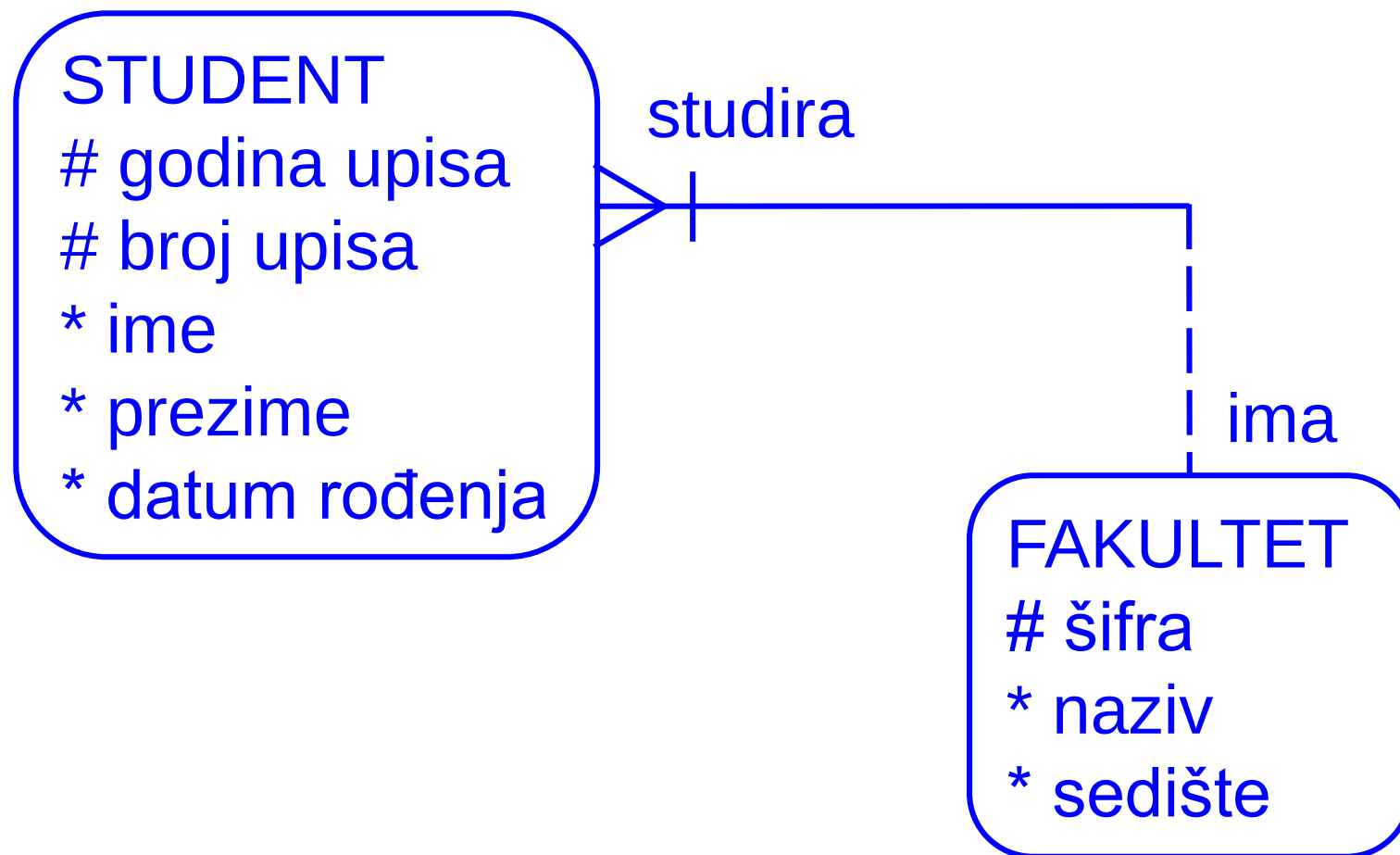
Normalizacija:

Model podataka o studentima celog univerziteta

Rešenje:

Model podataka o studentima celog univerziteta

Implementacija: Relaciona baza podataka o studentima

STUDENTI

godina upisa	broj upisa	ime	prezime	datum rođenja	fakultet
2005	382	Ana	Todorić	24.08.1986.	TFČ
2006	382	Toše	Manev	13.03.1087.	UFU
2005	382	Ana	Todorić	24.08.1986.	UFU
2005	124	Milko	Perić	29.12.1986.	TFČ
2007	83	Milko	Perić	30.12.1988.	TFČ

FAKULTETI

šifra	naziv	sedište
TFČ	Tehnički fakultet	Čačak
UFJ	Učiteljski fakultet	Jagodina
UFU	Učiteljski fakultet	Užice

Naučili ste da:

- **Objasnite** zašto je potrebna normalizacija
- **Definišete** pravilo druge normalne forme u procesu normalizacije
- **Ispitate** nenormalizovane entitete i utvrdite koje pravilo, ili koja pravila normalizacije su narušena
- **Noramalizujete** model, odnosno da ga prevedete u **II NF** da biste otklonili anomalije u radu sa podacima

Normalizacija

Treća normalna forma

Šta ću naučiti?

Naučićete da:

- **Identifikujete** tranzitivnu zavisnost u modelu podataka
- **Definišete** pravilo treće normalne forme u procesu normalizacije
- Proučite nenormalizovane entitete i **odredite** koje pravilo ili pravila normalizacije su narušena
- **Primenite** pravilo treće normalne forme da biste otklonili anomalije na modelu

Pravilo **treće normalne forme** (3NF) kaže da nijedan **ne-UID** atribut **ne može zavisiti** od drugog **ne-UID** atributa.

Da bi entitet bio u trećoj normalnoj formi, treba da bude u drugoj NF i da zadovoljava pravilo treće NF.

Treća normalna forma **zabranjuje** tranzitivnu zavisnost. **Tranzitivna zavisnost** postoji kada bilo koji atribut entiteta zavisi od bilo kog drugog ne-UID atributa u tom entitetu.

Zamislite neku informaciju koju želite da sačuvate o vašoj CD kolekciji. Da li informacija o **radnji** u kojoj ste kupili CD pripada istom entitetu?

Ako se promeni **adresa** radnje, morate da promenite taj podatak na **svim** CD koje ste kupili u toj radnji.

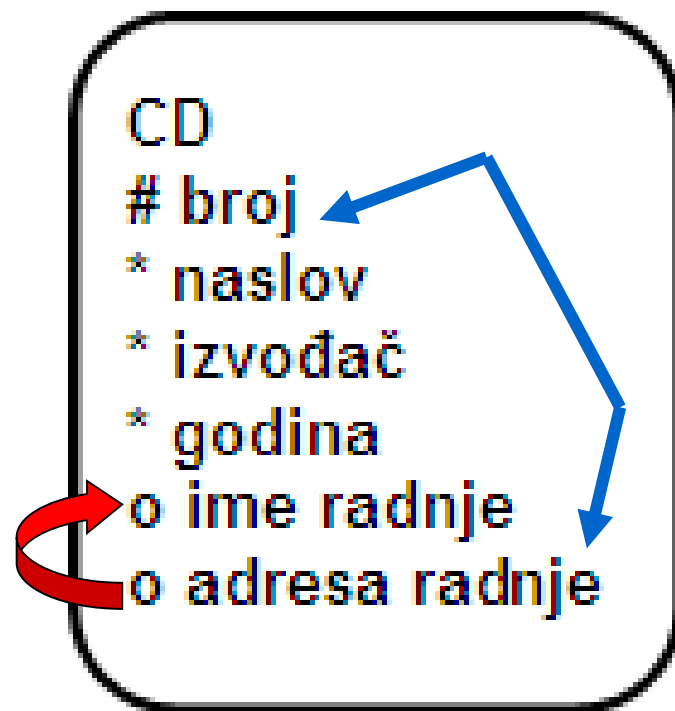
CD
broj
* naslov
* izvođač
* godina
o ime radnje
o adresa radnje

**Narušavanje III
normalne forme**

Adresa radnje je **zavisna** od **broja CD**-a, koji je UID entiteta CD. Dakle ovaj entitet je u 1NF i u 2NF.

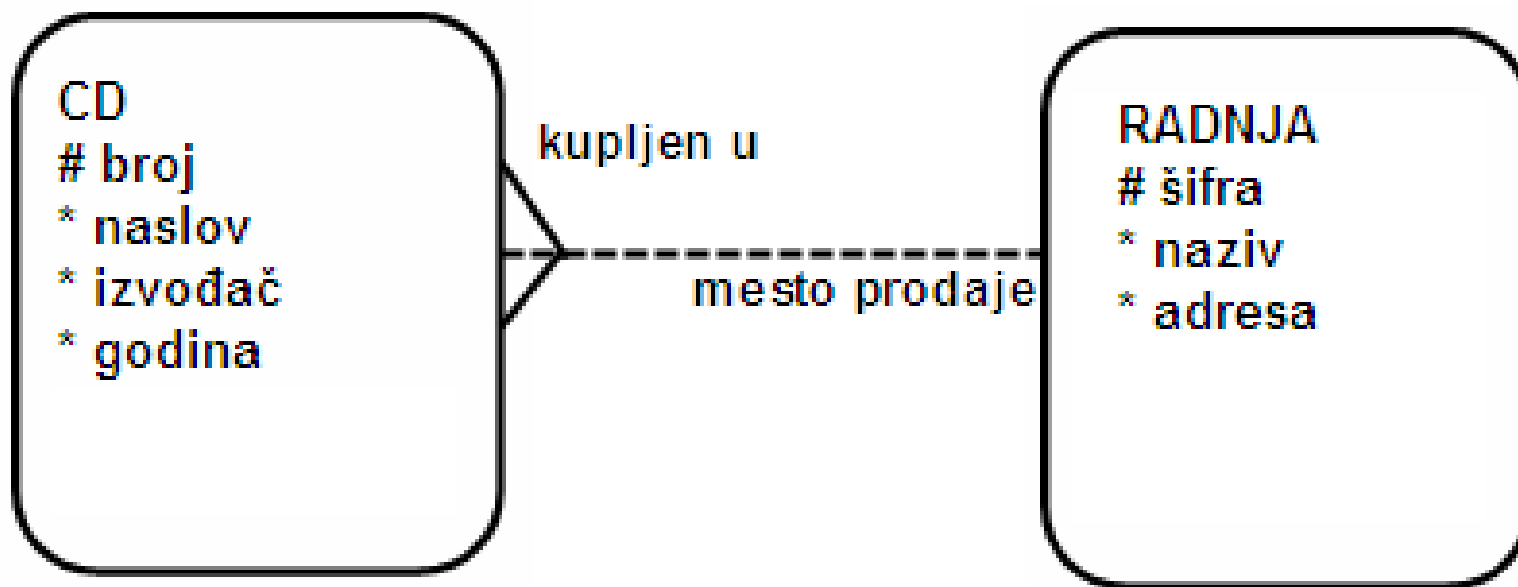
Ali adresa radnje je takođe zavisna i od imena radnje, koja je **ne-UID** atribut.

Ovo je primer **tranzitivne** zavisnosti i **narušavanja** Treće Normalne Forme.

**Narušavanje III
normalne forme**

Normalizacija:
napravljen je **novi entitet** RADNJA, koji je
u **vezi** sa entitetom CD.

važi III normalna forma

NARUŠAVANJE 3 NF

PRIMER 1

Razmislite o sistemu koji prati informacije o gradovima – veličina, broj stanovnika, gradonačelnik, i tako dalje.

Ovaj model pokazuje entitet koji uključuje informaciju o državi.

GRAD

id

* naziv

* veličina

* populacija

* gradonačelnik

* država

* grb države

ANALIZA PRIMERA 1

~~III Normalna forma~~

Iako je država atribut grada, državni grb je, u stvarnosti, atribut države.

GRAD

id

* naziv

* veličina

* populacija

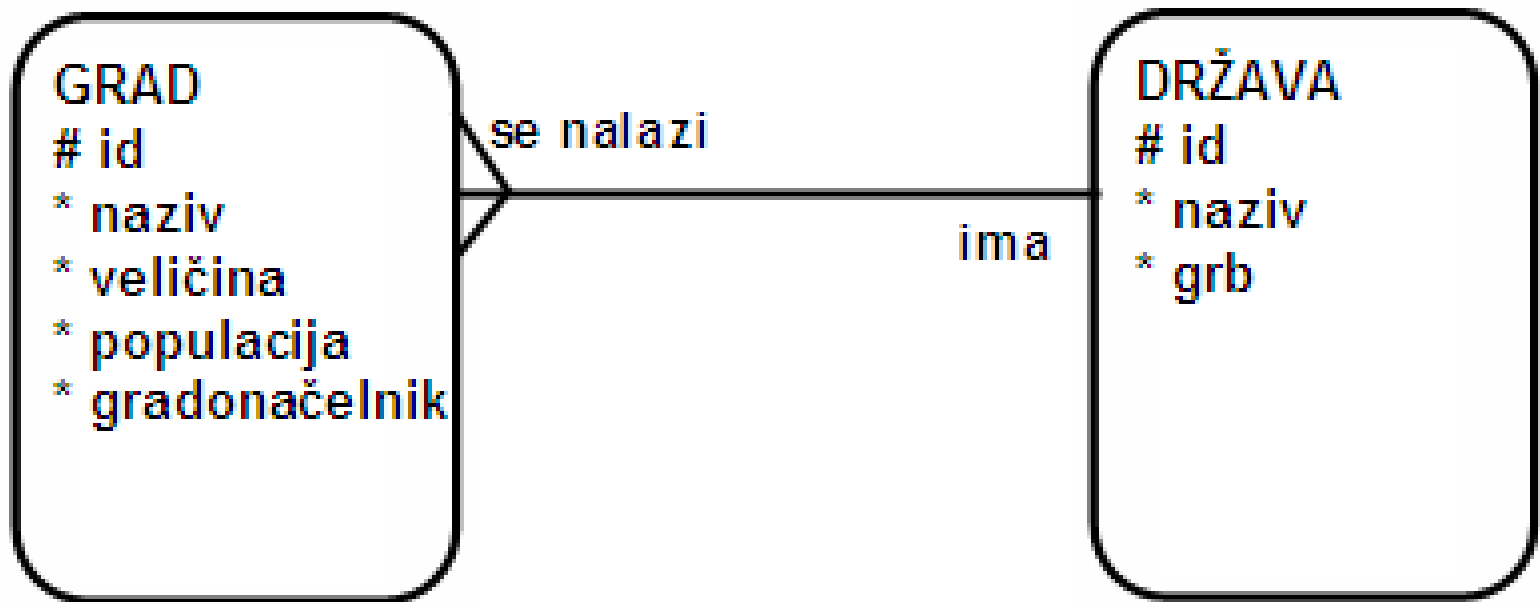
* gradonačelnik

* država

* grb države

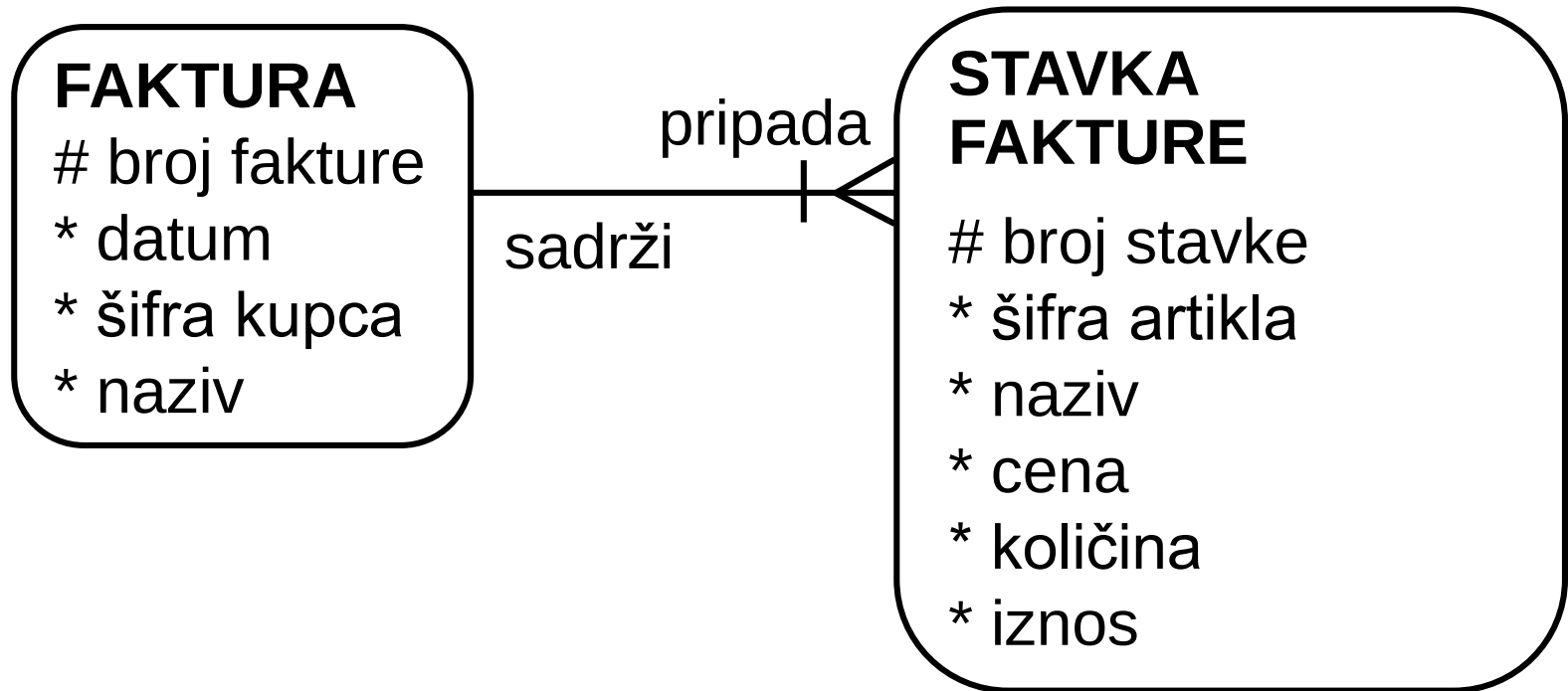
REŠENJE PRIMERA 1

III normalna forma

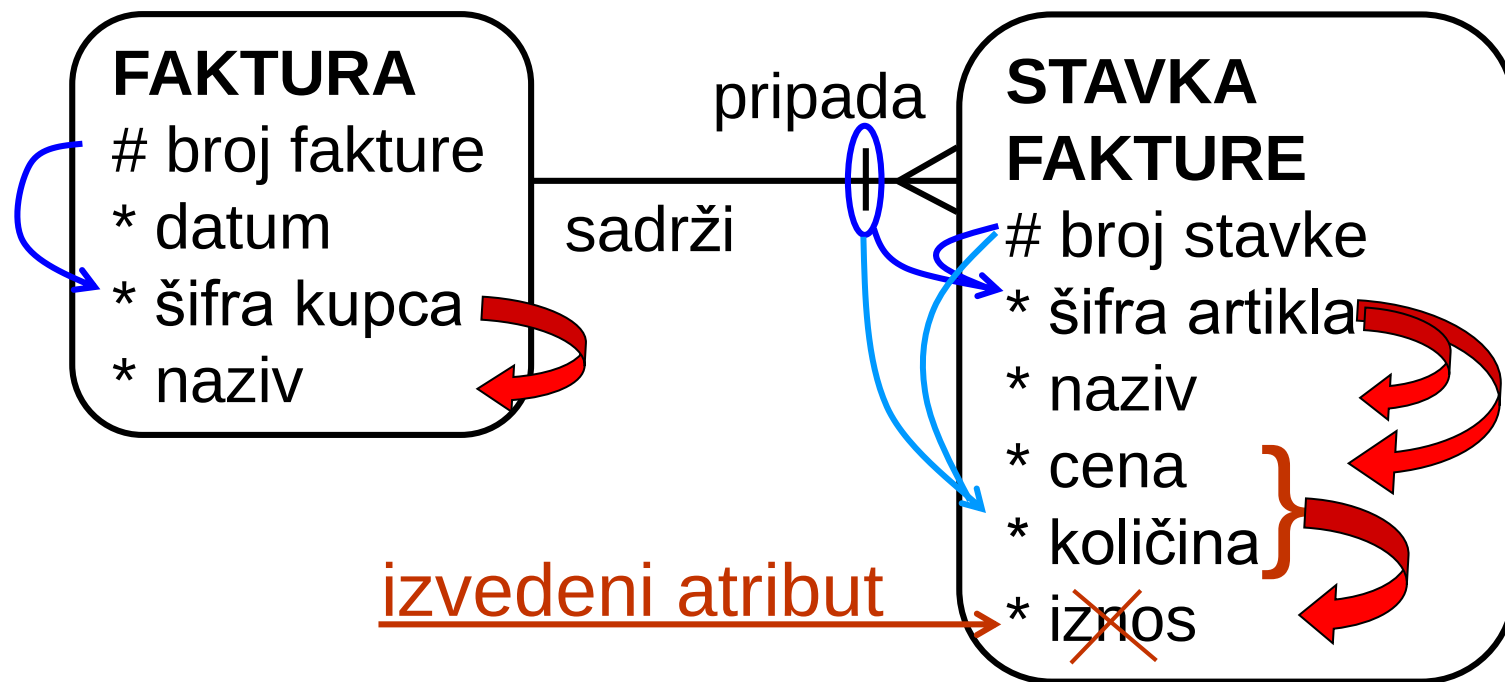
Drugi model, sa novim entitetom DRŽAVA je u trećoj normalnoj formi.

PRIMER 2

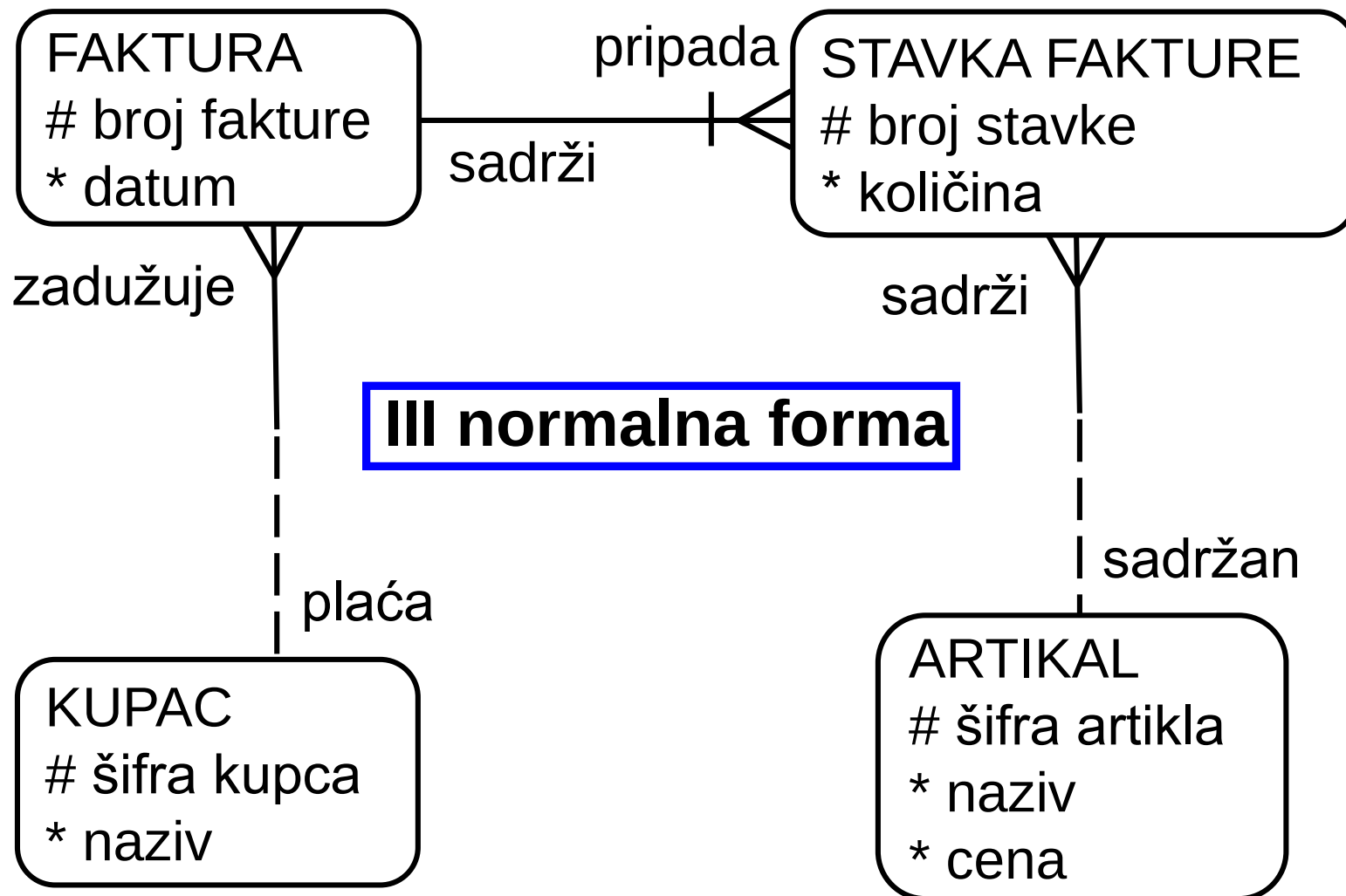
Da li je dati ER-model u III normalnoj formi?

PRIMER 2

Narušavanje III normalne forme

REŠENJE PRIMERA 2

NORMALIZACIJA RELACIJE

STUDENTI:

1NF

Studenti									
BrojIndeksa	SifraPredmeta	Ime	Prezime	Semestar	Ocena	Predmet	Profesor	SifraSmera	Smer
199	MAT	Ana	Jeftić	2	7	Matematika	Ristić	01	IT
199	IT101				8	Osnove IT	Gogić	01	IT
454	IT101	Andrija	Jovanović	1	8	Osnove IT	Gogić	02	SE
124	IT101	Zoran	Kostić	1	10	Osnove IT	Gogić	01	IT
124	ENG100				7	Engleski I	Mišić	01	IT
124	MAT				6	Matematika	Ristić	01	IT
215	ENG100	Slavko	Stojanović	2	9	Engleski I	Mišić	02	SE
215	PR200				10	Programiranje	Bojić	02	SE

1NF

Studenti									
BrojIndeksa	SifraPredmeta	Ime	Prezime	Semestar	Ocena	Predmet	Profesor	SifraSmera	Smer
199	MAT	Ana	Jeftić	2	7	Matematika	Ristić	01	IT
199	IT101	Ana	Jeftić	2	8	Osnove IT	Gogić	01	IT
454	IT101	Andrija	Jovanović	1	8	Osnove IT	Gogić	02	SE
124	IT101	Zoran	Kostić	1	10	Osnove IT	Gogić	01	IT
124	ENG100	Zoran	Kostić	1	7	Engleski I	Mišić	01	IT
124	MAT	Zoran	Kostić	1	6	Matematika	Ristić	01	IT
215	ENG100	Slavko	Stojanović	2	9	Engleski I	Mišić	02	SE
215	PR200	Slavko	Stojanović	2	10	Programiranje	Bojić	02	SE

2NF

Relacija je u drugoj normalnoj formi ako je relacija u prvoj normalnoj formi i svi atributi potpuno funkcionalno zavise od primarnog ključa, a ne od nekog njegovog dela.

2NF je uvek ispunjena kada je primarni ključ prost atribut, odnosno kada se primarni ključ sastoji samo od jednog atributa.

2NF

Studenti1					
BrojIndeksa	Ime	Prezime	Semestar	SifraSmera	Smer
199	Ana	Jeftić	2	01	IT
199	Ana	Jeftić	2	01	IT
454	Andrija	Jovanović	1	02	SE
124	Zoran	Kostić	1	01	IT
124	Zoran	Kostić	1	01	IT
124	Zoran	Kostić	1	01	IT
215	Slavko	Stojanović	2	02	SE
215	Slavko	Stojanović	2	02	SE

Prijava		
BrojIndeksa	SifraPredmeta	Ocena
199	MAT	7
199	IT101	8
454	IT101	8
124	IT101	10
124	ENG100	7
124	MAT	6
215	ENG100	9
215	PR200	10

Predmeti		
SifraPredmeta	Predmet	Profesor
MAT	Matematika	Ristić
IT101	Osnove IT	Gogić
ENG100	Engleski I	Mišić
PR200	Programiranje	Bojić

3NF

Kaže se da je relacija u trećoj normalnoj formi ako je u prvoj i drugoj normalnoj formi i ako svaki atribut koji nije deo primarnog ključa zavisi samo od primarnog ključa, odnosno ne postoji zavisnost između ne –ključnih atributa.

Može se reći da je relacija u 3NF ako je u 2NF i ako svi njeni ne-ključni atributi zavise od primarnog ključa.

Za 3NF se zahteva da svaka tabela sadrži podatke o samo jednom tipu entiteta.

3NF

Relacija Studenti1 ne zadovoljava uslove 3NF jer postoji zavisnost između ne-ključnih atributa SifraSmera i Smer.

Ova dva atributa su tranzitivno zavisna od primarnog ključa BrojIndeksa.

Studenti2			
BrojIndeksa	Ime	Prezime	Semestar
199	Ana	Jeftić	2
454	Andrija	Jovanović	1
124	Zoran	Kostić	1
215	Slavko	Stojanović	2

Smerovi	
SifraSmera	Smer
01	IT
02	SE

PRIMER

Preduzeće „Progres-projekt“ ugovara i izvodi projekte tako da svaki projekat ugovara sa tačno jednim naručiocem. Trenutno stanje ugovorenih projekata dato je tabelom PROJEKTI.

Sifra_proj	Naziv_p	Sif_narucioca	Ime_narucioca	Vrednost	Rok	Ilokacija
1901	ORAO1	05.01	IMT	100.000	05.08.2012.	Rakovica
1902	ORAO2	05.02	Trudbenik	200.000	05.08.2012.	Rakovica
2001	DRINA	05.04	DDOR	250.000	22.12.2012.	Budva
2002	TARA	05.03	VJ	180.000	31.03.2013.	Tara
5002	TARA-B	05.03	VJ	25.000	31.03.2013.	Tara
5003	RAJKO	05.05	Rajko Vlah	80.000	31.03.2013.	Kopaonik

U kojoj normalnoj formi se nalazi relacija (tabela) PROJEKTI?

Na osnovu date tabele nacrtati deo ER modela, tako da bude u 3NF